

Pieksämäen vesienhoitoryhmän kokous 1/2020

Aika	23.4.2020	Klo 9.30–11.15
Paikka	MS Teams	
Läsnä	Tapani Mähönen, Pieksämäki, pj Pekka Häkkinen, Pieksämäki Hanna Kakriainen, Keski-Savon ympäristötoimi Marjo Ahola, Metsäkeskus Matti Laaksonen, Pieksämäen Vesi Ismo Kallio, MHY Ari Naukkarinen, Pieksänjärven-Vangasjärven neuvottelukunta Juha Siikanen, Mikkelin maaseututoimisto Varpu Rajala, ESAELY Seppo Reponen, POSELY Liisa Muuri, ESAELY, siht. Teemu Oittinen, ESAELY	

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Tapani Mähönen ja sihteeriksi Liisa Muuri.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Muuri kävi läpi edellisen kokouksen [pöytäkirjaa](#). Pöytäkirja hyväksyttiin.

3 Vehka-Uuhilampien kunnostus, tilannekatsaus

Vehka- ja Uuhilammen sudenkorento- ja kasvillisuusselvityksen, yleispiirteisen syvyyskartoituksen, Natura-arvioinnin tarveharkinnan sekä kunnostusvaihtoehtojen kannattavuus- ja toteutettavuusvertailun sisältävä [raportti](#) valmistui vuoden 2019 lopulla. Selvitykset ja raportin toteutti Latvasilmu osk. Raporttia täydennetään vielä tänä kesänä Vehkalammen sudenkorentoselvityksellä. Lampien kunnostusten tiimoilta on pidetty kaupungin, Pieksämäen veden ja ELY-keskuksen kesken suunnittelupalavereita, joissa kunnostusvaihtoehtoja on mietitty tarkemmin ja niiden toteutumista edistetty.

Lammet ovat hyvin reheviä, matalia ja kasvamassa umpeen. Jos mitään toimenpiteitä ei tehdä, lampien luontoarvot vähenevät ja kuormitus Pieksänjärveen lisääntyy. Konsultti on esittänyt kunnostustoimenpiteinä lammille sekä talvi- että kesäaikaisia niittoja, hoitokalastusta, imu- ja kauharuoppausta sekä valuma-aluekunnostustoimenpiteitä. Veden hapetusta ja vedenkorkeuden nostamista ei pidetä toistaiseksi realistisinä vaihtoehtoina. Osa toimenpiteistä voidaan toteuttaa lintuvelvoitteen ansiosta ELY-vetoisesti ympäristöministeriön Helmi-ohjelman kautta. ELY-keskuksen luonnonsuojeluasiantuntija Lauri Puhakainen on selvittänyt niittojen toteutusta. Kaupunki voi osallistua niittojätteen kompostointiin, mutta heiltä ei ole saatavilla apuvoimaa niittojätteen kasaamiseen.

13.5.2020

Ennen ruoppaustoimia tulee selvittää, onko sedimentin haitta-ainepitoisuudet sellaisella tasolla, että ruoppaus on mahdollista toteuttaa. ELY-keskus tilaa sedimenttinäytteenoton Vehkalammelta viideltä näytepisteeltä loppukesällä. Ruoppaus on ainoa keino, jolla saadaan säilytettyä lammen mosaiikkimaisuutta ja avointa vesialaa, joka on mm. linnuston kannalta elintärkeää. Ruoppaukset ovat pidemmän aikavälin tavoite.

Kunnostussuunnitelmassa on esitetty kuuden kosteikon rakentamista lampien lähivaluma-alueelle. Kolme kosteikkoa on suunniteltu Uuhilammen länsirannan keskivaiheille laskevalle tiuhaan ojitetulle alueelle, joka on seurakunnan omistuksessa. Pekka Häkkinen on keskustellut alustavasti seurakunnan kanssa, ja heidän suhtautuminen toimenpiteisiin on ollut myönteinen. Maankäytöstä tulee tehdä seurakunnan kanssa kirjallinen sopimus. Häkkinen on kysellyt tarjousta jo kosteikkosuunnitelmien laatimisesta. Kaupunki voi tehdä kosteikkosuunnitelmien laatimisesta avustushakemuksen ELY-keskukselle harkinnanvaraisiin vesistökuunnostusavustuksiin.

Seppo Reponen kertoi, että Pieksänjärven hoitokalastusta toteutetaan tänä keväänä rysillä (5-6 kpl), joista yksi voitaisiin asentaa Pohosjoen suun läheisyyteen pyytämään kudulle nousevia särkikaloja.

4 Muut lintuvesikunnostukset

Helmi-ohjelman käynnistyminen on vauhdittanut lintuvesikunnostuksia koko maassa. Pieksämäen alueella kunnostetaan lähivuosina Kirkko-Surnuin ja Tuomiojärven lintuvedet. Tuomiojärven mahdollisia hoitotoimenpiteitä ovat keskivedenkorkeuden maltillinen nosto tai ruoppaus. Tuomiojärven pato on joka tapauksessa uusittava, sillä se on huonokuntoinen. Asiasta järjestetään yleisötilaisuus ja -kysely heti, kun koronatilanne sen sallii. Ensimmäisessä vaiheessa kilpailutetaan konsultti laatimaan suunnitelma ja lupahakemus AVI:lle.

Kirkko-Surnuin hoitosuunnitelman laatijaksi on valittu Ympäristösuunnittelu Enviro Oy, joka aloittaa pesimälinnuston laskennat ja luontoselvitykset tänä keväänä. Surnuinjoen valuma-alue on voimakkaasti ojitettu, ja eloperäinen kuormitus Kirkko-Surnuihin on runsasta. Konsultti tekee valuma-alue-tarkastelua paikkatietoaineistojen avulla metsäkeskuksen kanssa. Alueen metsät ovat pitkälti metsäyhtiöiden ja yhteisöjen omistuksessa, minkä takia toimenpiteitä ei voida edistää kemera-tuella, vaan yhtiöiden kanssa tulee neuvotella vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttamisesta. Kirkko-Surnuin kunnostuksesta järjestetään myös yleisötilaisuus heti, kun se on mahdollista. Rannan omistajia tiedotetaan suunnittelun käynnistymisestä kirjeitse.

5 Kalatalousalueen KHS/VHS-hankkeen tilannekatsaus

MMM:n, YM:n ja ELY:n käymän keskustelun tuloksena kalatalouden ja vesienhoidon suunnitelmat toteutetaan erillisinä asiakirjoina, koska Pohjois-Savon ELY-keskus tulee vahvistamaan suunnitelman kalataloudellisen osan ja se käy läpi alueellisen kalatalouden yhteistyöryhmän käsittelyn. Kyyveden-Pieksämäen kalatalousalueen kalataloudellisesta käyttö- ja hoitosuunnitelmasta (KHS) on tullut ensimmäinen versio kalatalousalueen hallitukselle kommentoitavaksi. Työtä toteuttaa Eurofins Ahma Oy. Kalatalousalueen vesienhoidon yleissuunnitelma (VHS) tarkentaa ja täydentää vesistöaluekohtaista sekä maakunnassa tehtävää vesienhoidon suunnittelua. Sen tarkoituksena on korostaa vesienhoidon tarvealueita, ideoida konkreettisia toimenpiteitä sekä tehostaa alueen toimijoiden yhteistyötä. Kalatalousalueen VHS:ssä esitettävät toimenpiteet ovat vapaaehtoisia ja toimintaa ohjaavia, ja niitä voivat toteuttaa useat tahot.

13.5.2020

Vesienhoitoon liittyvistä asioista on keskusteltu sidosryhmien kanssa pariin otteeseen. Haukivuorella järjestettiin 3.3.2020 tupailta, jossa kerrottiin suunnitelmasta ja toimenpiteistä Kyyveden valuma-alueen osalta. Vastaava tilaisuus järjestetään Pieksämäellä koronatilanteen rauhoittuttua. Sidoryhmille järjestetään vielä työpaja 18.5., jossa toimenpiteitä jumpataan vielä konkreettisemmiksi. Suunnitelma valmistuu työpajan jälkeen.

6 Pieksänjärven säännöstelypadon korvaaminen pohjapadolla

Pieksänjärvestä laskevassa Haapajoessa on kaksi patoa, säännöstelypato ja Haapakosken voimalaitospato. Molemmat padot ovat esteinä Rautalammin reitin vaelluskaloille ja heikentävät vesimuodostuman ekologista tilaa. Säännöstelypadon omistaa järvenlaskuyhtiö, mutta siitä aiheutuu kaupungille kuluja vuosittain. Varpu Rajala avasi mahdollisuuksia vesilain puitteissa. Ensimmäisessä vaiheessa pitäisi kilpailuttaa konsultti tekemään suunnitelma säännöstelypadon korvaamiseksi pohjapadolla. Pohjapato sijoitetaan yleensä uomassa leveään kohtaan, eikä sen tarkoituksena ole muuttaa Pieksänjärven keskivedenkorkeutta tai madaltaa alivedenkorkeutta. Vastaava hanke on parhaillaan käynnissä Juvalla, jota voi käyttää esimerkkitapauksena. Tulisi selvittää myös mahdollisuutta, jossa patoon liittyvät vastuut ja velvoitteet siirretään osakaskunnille tekemällä sopimus. Häkkinen lupasi, että laskuyhtiö käy asiasta keskustelua ja päivittää osakasluettelon. Mahdolliset padon muutoksesta aiheutuvat kulut lankeavat laskuyhtiön osakkaiden maksettavaksi. Kaupunki voi tehdä pohjapatosuunnitelman laatimisesta avustushakemuksen ELY-keskukselle. Sihteeri toimittaa Häkkiselle Juvan patohankkeen tietoja.

7 Osakaskuntien yhdistämishanke

Pieksänjärven-Vangasjärven neuvottelukunta on tiedustellut Pieksänjärven osakaskuntien yhdistämisen tilannetta: osalla on halukkuutta yhdistämiseen, mutta osa osakaskunnista edelleen vastustaa yhdistämistä. Kyyveden latvavesillä osakaskunnilla on halua yhdistyä, mutta koronatilanne on siirtänyt kokoukset syksyyn. Kaupunki on luvannut rahoitusta yhdistämisprosessiin.

8 Pieksämäen seudun vesienhoitohankkeet

Pieksämäen alueella viime vuonna rahoitusta saivat seuraavat hankkeet: Syvänsin hoitokalastushanke / Syvänsin kalastushoitokunta sekä Heiniönjärven kunnostusprojektin esiselvitys / Naakkiman osakaskunta sekä osittain Pieksämäen puolelle ulottuva Virtasalmi-Joroinen-kalatalousalueen vesienhoitohanke. Lahnankuttavassa/Syvänsin puolella saaliiksi saatiin 3 700 kg pääasiassa särkikalaa. Heiniön selvitys laaditaan konsulttityönä, jossa seulotaan kustannustehokkaimmat toimenpiteet Heiniön tilan

parantamiseksi. Virtasalmi-Joroinen kalatalousalue on teettänyt hoitokalastuksia Pyhityllä (4 700 kg) ja tehnyt talkookalastusta Kaitaisten järvillä (yht. 630 kg). Kalatalousalue jatkaa hoitotoimia tänä vuonna.

Suomen metsäkeskus on tehnyt yhteistyösopimuksen ELY-keskuksen kanssa metsätalouden vesiensuojelusuunnittelun käynnistämisestä Kyyveden pohjoisilla valuma-alueilla. Hanke pohjautuu vuonna 2015 tehtyyn [yleissuunnitelmaan](#). Marjo Ahola kertoi, että Nykälänjoen valuma-alueella tehdään tarkempaa vesiensuojelusuunnittelua, ja toimenpiteiden toteutumista edistetään viidellä luonnonhoitohankkeella. Toteutukseen on varattu n. 50 000 € vuosittain, ja ensimmäisen hankkeen toteutus käynnistyy vuonna 2021. Yksityiset metsänomistajat voivat hakea toimenpiteisiin kemera-tukea, mutta sitä ei voi käyttää metsäyhtiöiden ja yhteisöjen omistuksessa olevien metsien vesiensuojelutoimenpiteisiin. Yhteisöt tulee ottaa mukaan suunnitteluun ja toimenpiteiden

13.5.2020

toteuttamisesta pitää neuvotella erikseen. Nykälänjoen valuma-alueelle on tehty myös kosteikko-suunnitelmia, joiden toteutusta ELY-keskus pyrkii edistämään toisten rahoituslähteiden kautta.

9 Muut esille tulevat asiat

Hanna Kakriainen tiedotti, että Partaharjun viemäröintihankkeen aikataulu on viivästynyt. Alueen kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien tulisi täyttää paikoittain sekä pohjavesi- että ranta-alueiden määräykset, joten kiinteistöjä suositellaan liittymään viemäriverkostoon. Asukkaille on lähetetty kysely. Kukkaroniemen ja Säälammen alueella olisi myös tarvetta liittää rantakiinteistöt viemäriverkostoon. Asukkaille tullaan lähettämään kysely.

Ismo Kallio kertoi, että metsänhoitoyhdistyksellä on ollut vain vähän kunnostusojitustoimintaa, ja vesiensuojelua metsätalousalueilla on tehostettu.

Matti Laaksonen tiedotti, että Pieksänjärven eteläinen hapetin ei ole ollut toiminnassa talvella rikoutumisen takia, mutta korjaus syöttökaapelille on tilattu.

10 Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään myöhemmin sovittavassa tilassa 8.10.2020 klo 14 alkaen. Jos koronatilanne sallii, järjestetään kokouksen jälkeen yleisötilaisuus, jossa esitellään mm. kalatalousalueen vesienhoidon yleissuunnitelmaa.

11 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.15.

Sihteeri

Liisa Muuri

Liitteet

Kokouksen runko

Jakelu

Tilaisuuteen kutsutut, [Vesienhoidon blogisivut](#)